

Nekateri starši iščejo druge poti, tudi plačljive tuje dopisne šole

Lani na izpitih ni bilo uspešnih 174 otrok, ki se šolajo na domu, trenutno pa imamo za dva razreda otrok, ki niso vključeni v osnovnošolsko izobraževanje.

Galerija

Otroci, ki obiskujejo pouk v šoli, morajo pridobiti precej več ocen kot njihovi vrstniki, ki se šolajo doma, čeprav morajo tudi slednji od uveljavitve novele zakona o osnovni šoli iz leta 2024 opraviti izpite iz vseh predmetov. FOTO: Leon Vidic/Delo

[Špela Kuralt](#)

20. 1. 2026 | 05:00

Nedavni [primer odvzetih otrok](#) je spet sprožil razprave o izobraževanju na domu. Sprememba zakona o osnovni šoli pred dvema letoma je [tovrstno izobraževanje zelo zaostрила](#). Otroci morajo odslej opravljati izpite iz vseh predmetov, veliko otrok se je tako že vrnilo v šolske klopi. Skrbi pa povzroča povečanje števila tistih, ki sploh niso vključeni v osnovnošolsko izobraževanje.

Število otrok, ki se izobražujejo na domu, pada, v tem šolskem letu sta 602. Starši, ki otroke izobražujejo na domu, menijo, da je vzrok novela zakona o osnovni šoli iz leta 2024, po kateri morajo ti otroci opraviti izpite iz vseh predmetov. Nekateri iščejo druge poti, tudi plačljive dopisne šole v tujini in doma. Po podatkih centrov za socialno delo je precej naraslo število otrok, ki niso vključeni v nobeno javno veljavno osnovnošolsko izobraževanje. Leta 2024 jih je bilo 39, lani 59. Z ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so odgovorili, da opuščanje osnovnošolskega izobraževanja še ni razlog za odvzem otroka: »Če pa starši z onemogočanjem šolanja ogrožajo otrokov psihofizični razvoj, na različne ponudbe

pomoči pa se ne odzivajo, je mogoč tudi ukrep odvzema otroka.«

Otroci, ki se šolajo na domu, bodo zasuti z izpiti

Da je treba izobraževanje na domu urediti, so učitelji in ravnatelji opozarjali več let. Do novele zakona o osnovni šoli iz februarja 2024 so morali namreč otroci, ki so se izobraževali na domu, za priznano osnovnošolsko izobrazbo opraviti nekaj izbranih predmetov, manj, kot jih imajo njihovi vrstniki v šoli. V prvem triletju izpita iz slovenščine in matematike, v drugem triletju še izpit iz tujega jezika. V zadnjem triletju so morali poleg teh treh opraviti še izpite iz zgodovine, domovinske in državljanske kulture in etike, športa, vsaj enega naravoslovnega in enega družboslovnega predmeta ter enega predmeta s področja umetnosti. Ravnatelji so več let opozarjali, da je v praksi to pomenilo, da nekateri učenci vsebin posameznih predmetov nikoli niso slišali. Na to je v obrazložitvi novele zakona opozorilo tudi ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter spomnilo na analizo zavoda za šolstvo v šolskem letu 2020/2021: »V navedenem šolskem letu na nobeni šoli niso preverjali standardov znanja s področja kemije.« Lani so morali otroci, ki se izobražujejo na domu, prvič opraviti izpite iz vseh predmetov, ki jih imajo v šoli njihovi vrstniki. Prvošolčki, ki se šolajo doma, so morali opraviti sedem celoletnih izpitov, največ izpitov pa imajo osmošolci, saj je v osmem razredu 13 obveznih predmetov in še do trije izbirni.

Infografika Delo

Uspešnost

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje je med osnovnimi šolami naredilo anketo, kako uspešni so bili učenci, ki se izobražujejo na domu. Po njihovih podatkih jih je izpite uspešno opravilo 535, 174 pa jih je bilo neuspešnih. Po zakonu morajo vsi, ki na izpitih niso uspešni, izobraževanje nadaljevati v šoli, a šest otrok kljub pozivu nadaljuje šolanje doma. Kot so odgovorili z ministrstva, je Inšpektorat RS za šolstvo vodil prav toliko primerov (šest), ko se učenci, ki so se izobraževali na domu,

sploh niso udeležili ocenjevanja znanja. Inšpektorat sicer obravnava samo primere, ki jih prijavijo šole.

Rebeka Vidic, ki svojo hčer izobražuje na domu, hkrati pa pripravlja delavnice za druge starše in strokovne delavnice za kolektive šol, se podatkom o uspešnosti otrok na lanskim izpitih čudi: »Že v preteklih letih smo starši, ki izobražujemo otroke na domu, prosili za te podatke, pa so na ministrstvu vedno trdili, da tega podatka nimajo. Nenavadno je, da nekdo 20, 25, 30 let ni naredil nobene raziskave, čeprav je ta tematika vsako leto pereča, o uspešnosti otrok, njihovih ocenah, dosežkih, napredku. Nihče se desetletja tega ni lotil analitično, zdaj, ko se je spremenil zakon, pač. Mene bi zanimala primerjava. Kaj se je dogajalo pred petimi, desetimi leti in danes. Moje osebne izkušnje z drugimi starši so povsem drugačne, in sicer, da so vsi otroci vse izpite opravili.«

Ravnateljji opozarjajo, da pri otrocih, ki se izobražujejo na domu in niso vključeni v redni proces, ne opažajo razlik samo v znanju, ampak tudi v drugih lastnostih, ki so povezane z otrokovo starostjo. FOTO: Blaž Samec/Delo

Vidičeva je dejala, da je tudi velika razlika med šolami, kamor otroci odhajajo na izpite. Nekateri so izobraževanju na domu naklonjene, druge prav nič. Toliko izpitov opraviti je zelo naporno, razlaga mama, poleg tega na nekaterih šolah ustni izpiti trajajo tudi po celo uro: »Tudi sama sem učiteljica in razumem stisko učiteljev, kako v določenem času korektno opraviti nalogo ocenjevanja. Ampak za otroka to ni dobro. To je spet sistemska pomanjkljivost, da je ministrstvo na javno šolo preložilo izpite. Mislim, da bi se s tem morala ukvarjati ločena institucija, kjer bi razumeli koncept izobraževanja na domu, kjer do tega nimajo odpora in bi bili za vse isti pogoji.«

Da so razmere od šole do šole zelo različne, priznava tudi predsednica združenja ravnateljev in ravnateljica OŠ Danile Kumar **Mojca Mihelič**: »Nekateri ravnateljji ne le da dovolijo, ampak celo spodbujajo, da učitelji te starše sproti servisirajo in njim oziroma otrokom brezplačno dajejo inštrukcije. Na drugi strani pa so ravnateljji, ki sledijo črki zakona, kar pomeni, da na začetku leta starše seznani s cilji, v predpisanih rokih jih seznani z izpitnimi roki in omogočijo pogovorne ure za otroke in starše.« Ne strinja pa se, da so izpiti tako obremenjujoči, saj da morajo otroci, ki so v šoli, pridobiti precej več ocen.

Odvzem otrok zaradi šolanja na domu: kje se konča pravica staršev?

Miheličeva je dejala, da na njihovi šoli le še dve družini izobražujeta otroke na domu: »Teh otrok je zelo malo, ker se je zakon tako zaostрил. Na izpitih so bili uspešni, starši so zelo skrbni. Na splošno pa ravnatelji pri otrocih, ki se izobražujejo na domu in niso vključeni v redni proces, ne opažamo razlik samo v znanju, ampak tudi v drugih lastnostih, ki so povezane z otrokovo starostjo. Nikakor ne oporekam temu, da se izobražujejo na drugačen način, pravim pa, da hoditi v šolo ne pomeni samo pridobivati znanje po učnih načrtih, ampak še vse kaj drugega.«

Dodala je, da je največji problem socializacijski vidik:

»Marsikdo bo temu oporekal, češ da se otroci tako še bolj socializirajo, ker je vse naravnano nanje, ampak potem lahko šole kar zapremo, pa naj se otroci šolajo na igriščih, kar pa vemo, da se ne več. Ravnatelji resnično podpiramo različne oblike izobraževanja, ampak pomembno je, da se pred otroka postavljajo tudi izzivi, ne samo vsega, kar mu je fajn. Kdaj pa se bo učil reševati izzive, če ne od malega?«

Starši otrok, ki se šolajo na domu, razočarani

Šola brez učnega načrta

Rebeka Vidic pravi, da izobraževanje na domu že prej ni bilo dobro urejeno, po noveli zakona pa je še slabše: »Bolj ko omejujemo, represivno delujemo, ko organ ni pripravljen na komunikacijo, sodelovanje in posluh, bolj ljudje ubirajo drugačne poti. Vse to je bilo vzrok, da so nekateri starši vključili otroke nazaj v šolo, poznam pa tudi primere, ko so se preselili v tujino. Tak odziv smo lahko pričakovali.« Ena izmed drugačnih poti je vpis otrok v tuje in domače dopisne šole. Med njimi je v zadnjem času bolj izpostavljena ameriška West River Academy. To je institucija, ki nima kurikulumu, kar sami poudarjajo na spletni strani in dodajajo, da to pomeni, da njihova dokazila niso povsod priznana, tudi ne po vseh ZDA.

Podoben način izobraževanja omogoča tudi Lada Center, zavod ima sedež v Grosupljem. Kot piše na njihovi spletni strani, »otroci v demokratični šoli Lada Center niso prisiljeni slediti točno določenemu učnemu načrtu, temveč se spodbujajo samostojno raziskovanje, učenje iz lastnih interesov in razvoj lastne učne poti. Učenje ni pogojeno z ocenami, temveč z

notranjo motivacijo. Za vsakega otroka se oblikuje unikatni, zaseben in veljaven program, ki upošteva njegove interese, potrebe in posebnosti. Program nastaja v sodelovanju z družino in je prilagojen tudi v ritmu in obliki izvedbe.« Izvajajo tako imenovano samousmerjeno izobraževanje. Kot pišejo, pri tej obliki učenja »posameznik – otrok, mladostnik ali odrasli – sam odloča, kaj, kdaj, kako in s kom se bo učil«.

[Ni vseeno, kaj učitelj ali učiteljica objavi na instagramu](#)

Ustanoviteljica Lada Centra **Klavdija Hočevar**

Kastelic razlaga, da gre za zasebno šolo brez javne koncesije in da bodo njihovi učenci pridobili osnovno izobrazbo v zasebnem sektorju: »Država je tista, ki mora zagotavljati, da otroci osnovno izobrazbo dobijo na različne načine. Osnovno izobraževanje po mednarodnih standardih ni devetletka pa fizika, kemija in ne vem, kaj za vsakega otroka, ampak so osnovne stvari: branje, pisanje, računanje in izobraževanje, skladno s človekovimi pravicami.«

Na vprašanje, kako bodo otroci nadaljevali izobraževanje, pa odgovarja, da je pravica do mature na voljo vsakomur, torej tudi otrokom, ki se izobražujejo po tem sistemu. Pričakuje, da bo takšnih še več: »Zdaj jih je pri nas 25, nekateri hodijo tudi na izpite v šolo. Ko smo delali analizo preteklega leta po konvenciji o otrokovih pravicah, so ti otroci štrleli ven, ker so se bili prisiljeni učiti neki program za izpite, ne pa tistega, kar jim je v veselje. Tako da pričakujem, da se bo še več takih otrok izpisovalo iz šol.«

[Zakaj ministrstvo skriva podatke o uspehu naših otrok](#)

Tak način izobraževanja v Sloveniji ni veljaven oziroma je lahko dodatek, ne pa izključni način izobraževanja. Ministrstvo posebej poudarja, da starši otrok, ki se izobražujejo na domu, teh ne morejo in ne smejo izpisati iz osnovne šole, v katero so vpisani, otroci pa so dolžni opraviti vse izpite in druge obveznosti, denimo nacionalna preverjanja znanja. Podatkov, kako so tam uspešni, sicer ni. Otroci lahko v Sloveniji obiskujejo tudi mednarodne šole, ki izvajajo tuji program.

A to so šole, ki so vpisane v register zasebnih vrtcev in šol, ki izvajajo mednarodne programe, poudarja ministrstvo: »Tuji program, ki ga izvaja mednarodna šola, mora biti v državi izvora akreditiran vzgojno-izobraževalni program in ne sme biti v

nasprotju z zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Če se izvaja kot program osnovnošolskega izobraževanja, mora v posameznem letu vključevati minimalno 140 ur slovenščine oziroma italijanščine in madžarščine na narodnostno mešanih območjih. V predpisih s področja osnovnošolskega izobraževanja ni podlage, da bi bil otrok v Republiki Sloveniji vključen v šolo, ki ne izpolnjuje pogojev za izvajanje programa.«

Otroci na izpitih, starši razburjeni: Šola na domu je ogrožena **Prihodnost otrok**

Na ministrstvu so seznanjeni s tujimi in domačimi institucijami, ki za nekaj sto evrov oziroma dolarjev na leto ponujajo dopisna izobraževanja na domu brez pouka in učnega načrta. Ponovno pa poudarjajo, da morajo različne oblike in programi izobraževanja »ustrezati minimalno zakonsko določenim pogojem, kar država zagotavlja z vpisom osnovne šole v razvid izvajalcev javno veljavnih programov oziroma registra zasebnih šol, ki izvajajo mednarodne programe. Vpis šole v razvid pomeni, da šola izpolnjuje pogoje za izvajanje javno veljavnega programa, kar zagotavlja, da učenec ne glede na to, ali se izobražuje v javni ali zasebni šoli in tudi pri izobraževanju doma, dosega standarde znanja, primerljive z znanjem vrstnikov, ter da ima možnost kasnejšega vključevanja v nadaljnje oziroma srednješolsko izobraževanje pod enakimi pogoji kot njegovi vrstniki. Takšna ureditev varuje koristi otroka, saj preprečuje možnost zlorab ali izključevanja otrok iz sistema kakovostnega izobraževanja pod krinko 'alternativnih' oblik izobraževanja.«

Otroci, ki se izobražujejo zgolj na teh dopisnih šolah in niti ne opravljajo izpitov v osnovnih šolah, v Sloveniji ne morejo šolanja nadaljevati v srednji šoli, ker je pogoj končana osnovnošolska obveznost. Nadaljevanje izobraževanja v tujini pa ureja vsaka država posebej, razlaga ministrstvo. Koliko otrok je v takih oblikah izobraževanja, ni znano. Z ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa so nam odgovorili, da so jih decembra CSD-ji seznanili, da narašča število otrok, ki niso vključeni v osnovnošolsko izobraževanje: »Po podatkih CSD-jev se je število otrok, ki niso vključeni v osnovnošolsko izobraževanje, v enem letu povečalo z 39 na 59.

Pojasnili so, da problematika ni omejena zgolj na izobraževanje, temveč je širša.«

Otroci, ki se šolajo na domu, bodo zasuti z izpiti

Rebeke Vidic številka sploh ne preseneča: »To ne pomeni, da teh 59 otrok ni nikamor vpisanih. Niso vpisani v nobeno izmed šol, ki jih slovenski šolski sistem priznava. Verjetno jih je večina vseeno vpisana kam v tujini. In to je povzročil prav novi zakon. Dvajset otrok več v enem letu se ne izobražuje več na domu in ne obiskuje nobene od javnih ali zasebnih šol v Sloveniji, starši pa so poiskali možnosti v tujini. O tem sem prepričana. Otroci so nekam vpisani, prejemajo spričevala, ki jih sicer naš javni šolski sistem ne priznava.«

Vidičeva dodaja, da tudi ti starši večinoma vsaj v grobem sledijo nekemu kurikulumu, prav tako uporabljajo učna gradiva, ki so pri nas na voljo, se pa morda bolj praktično, življenjsko posvečajo posameznim predmetom, kot sta, denimo, naravoslovje in tehnika. Poudarja, da je šol te vrste v tujini veliko: »Od takih, kjer ni nobenega kurikulumu oziroma ga starši sestavijo sami, do takih, kjer je kurikulum in imaš tudi mentorja v podporo, morda otrok nekatere vsebine spremlja po spletu. Ne razumem pa, zakaj se vsako leto ukvarjamo in borimo proti učencem, ki se izobražujejo na domu, pa jih je manj kot pol odstotka, presneto malo pa se ukvarjamo z 99,7 odstotka tistih, ki obiskujejo šolo, da bi izboljšali šolski sistem.«

Šolarji na domu niso odrezani od sveta

Kaj pa šola

Po zadnji mednarodni raziskavi Timss se slovenski petošolci med vsemi obravnavanimi devetimi državami v šoli počutijo najslabše. Ravnatelji že več let opozarjajo na problem »absentizma«, ko otrok preprosto ni v šolo. V tem šolskem letu je inšpektorat prejel predlog za uvedbo postopka o prekršku zaradi neobiskovanja pouka za 128 otrok. Rekorder je do 8. januarja zbral 327 neopravičenih ur, v povprečju pa imajo ti otroci 127 neopravičenih ur. Ministrstvo ugotavlja, da gre v nekem deležu za romsko problematiko, delno problematiko izobraževanja tujcev, nekateri se ne vrnejo v šolo, potem ko so bili neuspešni pri izobraževanju na domu: »V zadnjem letu pa zaznavamo tudi primere, ko se starši ne strinjajo z načinom

izobraževanja, zato se odločajo za izobraževanje na dopisnih tujih šolah, za kar pa ni podlage v naši zakonodaji.«

Slovenski učenci se med obravnavanimi državami v šoli počutijo najslabše

Mojca Mihelič pravi, da je otrok, ki neupravičeno manjkajo, še desetkrat več, šole na inšpektorat prijavijo le ekstremne primere: »Dovolj pa imam, da govorijo, da samo Romi ne hodijo v šolo. Glavni problem je absentizem z opravičili staršev, ki so svojim otrokom samo še prijatelji. Otroci ostajajo doma dan, dva v tretjem, četrtem razredu, ker jih boli trebušček, starši jim pa pišejo opravičila. V devetem razredu imamo pa potem primere, ko otroci ne morejo vstati iz postelje, postanejo invalidi. Seveda je potem stres in napor priti v šolo, zdravniki pa ne najdejo vzroka za to.«

Glede tega, da je šola dandanes postala del problema, pa odgovarja: »Noben sistem ne more biti prilagojen vsakemu posebej in noben sistem ni idealen. Če starši niso opravili svoje domače naloge do otrokovega petega leta, je osnovna šola zanj seveda hud stres. Je pa res, da so razlike med učitelji, tako kot v drugih poklicih in tudi med starši. Ampak še vedno mislim, da otrok nima smisla zavijati v vato, ker bodo sicer pri petnajstih letih skrenili s poti ali pa bodo do 70. leta doma.«